

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-VIIA-2657/2025

Zagreb, 23. svibnja 2025.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za rješavanje izbornih sporova, u sastavu sudac Goran Selanec, predsjednik Vijeća, te suci Rajko Mlinarić i Biljana Kostadinov, članovi Vijeća, odlučujući u izbornom sporu o žalbi političke stranke HRVATSKA STRANKA PRAVA i političke stranke DOMINO, podnesenoj po Danijeli Černušak, na sjednici održanoj 23. svibnja 2025. jednoglasno je donio

ODLUKU

I. Djelomično se usvaja žalba političke stranke HRVATSKA STRANKA PRAVA i političke stranke DOMINO, podnesene po Danijeli Černušak i ukida se rješenje Županijskog izbornog povjerenstva Zadarske županije klasa: 012-07/25-01/3, ur. broj: 2198-10-25-33 od 20. svibnja 2025. u odnosu na biračko mjesto br. 1 DKC Kino.

II. Nalaže se Županijskom izbornom povjerenstvu Zadarske županije izvršiti kontrolu nevažećih glasačkih listića i prebrojavanje glasova na izborima za općinsko vijeće Općine Sveti Filip i Jakov na biračko mjestu br. 1 DKC Kino provedenim 18. svibnja 2025.

III. U preostalom dijelu žalba se odbija i ostaje na snazi rješenje Županijskog izbornog povjerenstva Zadarske županije klasa: 012-07/25-01/3, ur. broj: 2198-10-25-33 od 20. svibnja 2025. u odnosu na biračko mjesto br. 4 Gornje Raštane.

Obrazloženje

1. Političke stranke HRVATSKA STRANKA PRAVA i politička stranka DOMINO, podnijeli su po Danijeli Černušak žalbu protiv rješenja Županijskog izbornog povjerenstva Zadarske županije (u daljnjem tekstu: ŽIP) klasa: 012-07/25-01/3, ur. broj: 2198-10-25-33 od 20. svibnja 2025. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje).

2. Osporenim rješenjem odbijen je prigovor žalitelja podnesen protiv rješenja Općinskog izbornog povjerenstva Općine Sveti Filip i Jakov klasa: 012-01/25-02/28, urbroj: 2198-19-03-01/01-25-28 od 18. svibnja 2025.

U obrazloženju osporenog rješenja ŽIP-a navodi se sljedeće:

"(...)

7. U ovom slučaju članovi biračkog odbora na koje se u prigovoru ukazuje imenovani od strane Izbornog povjerenstva Općine Sv. Filip i Jakov sukladno čl. 5. st.

6. ZoLI, a činjenica što je u sustavu omaškom ostala oznaka HSP po ocjeni ovog Povjerenstva ni na koji način nije utjecala na pravilno održavanje izbora.

10. Razmatrajući osnovanost podnesenog prigovora ovo Povjerenstvo utvrđuje da na zapisnicima o radu biračkih mjesta nisu prijavljene nepravilnosti u provedbi izbora te da članovi biračkih odbora koji su sudjelovali u njihovom radu na dan izbora nisu imali nijednu primjedbu koja bi se odnosila na postupak prebrojavanja i utvrđivanja valjanosti glasačkih listića ili na broj glasova navedenih u zapisnicima biračkih odbora na biračkim mjestima. U navedenim zapisnicima nije bilo ni primjedbi na rad biračkih odbora prisutnih promatrača.

11. Isto tako niti nadležno izborno povjerenstvo nije svojim zapisnikom o radu konstatiralo nepravilnosti u provedbi izbora kakve paušalno u svojem prigovoru navodi podnositelj prigovora, a niti su članovi povjerenstva iznosili ikakve primjedbe."

3. Žalitelji u žalbi navode da su predsjednica i nekoliko članova biračkog odbora napustili biračkom mjesto broj 1. u 20,40 h, dok je zapisnik potpisan u 21,10 h. Nadalje ističu da su troje članova biračkog odbora poslije potpisivanja zapisnika ostala na biračkom mjestu.

Daljnji prigovor koji žalitelji iznose u žalbi je da su u biračkom odboru navedeni članovi odbora kao predstavnici HSP-a, iako ti članovi biračkog odbora nisu članovi te stranke.

Predlažu usvajanje žalbe.

Žalba je djelomično osnovana.

4. Članci 18., 29., 45., 128. i 141.d Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) glase:

"Članak 18.

Jamči se pravo na žalbu protiv pojedinačnih pravnih akata donesenih u postupku prvog stupnja pred sudom ili drugim ovlaštenim tijelom.

Pravo na žalbu može biti iznimno isključeno u slučajevima određenima zakonom ako je osigurana druga pravna zaštita."

"Članak 29.

Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kaznjivog djela."

"Članak 45.

Hrvatski državljani s navršenih 18 godina (birači) imaju opće i jednako biračko pravo u izborima za Hrvatski sabor, Predsjednika Republike Hrvatske i Europski parlament te u postupku odlučivanja na državnom referendumu, u skladu sa zakonom."

"Članak 128

Građanima se jamči pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu.

Pravo na samoupravu ostvaruje se preko lokalnih, odnosno područnih (regionalnih) predstavničkih tijela koja su sastavljena od članova izabranih na slobodnim i tajnim izborima na temelju neposrednog, jednakog i općega biračkog prava."

"Članak 141.d

Državljanima Republike Hrvatske su građani Europske unije i uživaju prava koja im jamči pravna stečevina Europske unije, a osobito:

- slobodu kretanja i nastanjivanja na području svih država članica,
- aktivno i pasivno biračko pravo na izborima za Europski parlament i na lokalnim izborima u drugoj državi članici, sukladno propisima te države članice,

...

U Republici Hrvatskoj sva prava zajamčena pravnom stečevinom Europske unije uživaju svi građani Europske unije."

Članci 51. točka 2., 53. točke 1. i 6., 64., 73. i 118. stavak 2. Zakona o lokalnim izborima ("Narodne novine" broj 144/12., 121/16., 98/19., 42/20., 144/20. i 37/21.; u daljnjem tekstu: ZoLI) glase:

"Županijsko izborno povjerenstvo

Članak 51.

Županijsko izborno povjerenstvo:

(...)

2. nadzire rad općinskih i gradskih izbornih povjerenstava,

(...)"

"Gradsko i općinsko izborno povjerenstvo

Članak 53.

Gradsko izborno povjerenstvo i općinsko izborno povjerenstvo:

1. izravno brine o zakonitoj pripremi i provedbi izbora za članove općinskog, odnosno gradskog vijeća, kao i za izbor općinskog načelnika, odnosno gradonačelnika i zamjenika gradonačelnika,

(...)

6. nadzire rad biračkih odbora na biračkim mjestima,

(...)"

"Zapisnik o radu biračkog odbora

Članak 64.

(1) Kad birački odbor utvrdi rezultate glasovanja na biračkom mjestu, u zapisnik o svom radu, ovisno o vrsti izbora zabilježiti će:

– broj birača upisan u izvatku iz popisa birača i broj birača koji su predali potvrdu nadležnog tijela (biračko tijelo),

– broj birača koji su pristupili glasovanju prema izvatku iz popisa birača i uz potvrdu za glasovanje,

– broj birača koji su glasovali izvan biračkog mjesta,

– broj birača koji su glasovali na biračkom mjestu uz pomoć druge osobe,

– koliko je birača ukupno glasovalo,

– koliko je glasova dobio svaki pojedini kandidat, odnosno kandidacijska lista, te

– broj nevažećih glasačkih listića.

(2) U zapisniku o radu biračkog odbora navode se i sve druge činjenice koje su važne za postupak glasovanja.

(3) Sadržaj i oblik zapisnika o radu biračkog odbora, ovisno o vrsti izbora propisuje Državno izborno povjerenstvo.

(4) Svaki član biračkog odbora ovlašten je dati pisane primjedbe na zapisnik.

(5) Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora.

(6) Ako član biračkog odbora odbije potpisati zapisnik, o tome se u zapisniku sastavlja službena bilješka, u kojoj se utvrđuje činjenica odbijanja potpisivanja i razlozi odbijanja, ako ih član biračkog odbora navede."

"Nevažeći glasački listić

Članak 73.

Nevažeći glasački listić jest:

1. neispunjeni glasački listić,
2. glasački listić popunjen na način da se ne može sa sigurnošću utvrditi za koju je kandidacijsku listu ili kandidata birač glasovao,
3. glasački listić na kojem je birač glasovao za dvije ili više kandidacijskih lista, odnosno kandidata."

Članak 118.

(...)

(2) Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a naročito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal."

5. U konkretnom slučaju nadležni ŽIP odbio je prigovor žalitelja o nepravilnostima u izbornom postupku pri brojanju glasova kao neosnovan s obzirom na to da na zapisnicima o radu biračkih mjesta nisu prijavljene nepravilnosti u provedbi izbora te da članovi biračkog odbora nisu imali primjedbu koja bi se odnosila na postupak prebrojavanja i utvrđivanja valjanosti glasačkih listića ili na broj glasova navedenih u zapisnicima biračkih odbora na biračkim mjestima. S tim u vezi, ŽIP je u obrazloženju osporenog rješenja naveo da su zapisnici javne isprave.

Ustavni sud izvršio je uvid u pribavljenu dokumentaciju koju je zatražio od nadležnog OIP-a iz koje proizlazi da članovi biračkog odbora na biračkom mjestu br. 1 DKC Kino nisu bili imenovani od političkih stranaka žalitelja.

6. Ustavni sud primjećuje da ŽIP odnosno OIP nisu poduzeli niti jednu radnju kako bi provjerili navode žalitelja koje su iznijeli da su predsjednica izbornog povjerenstva i nekoliko članova izašli oko 20,40, dok su još tri člana ostala u prostoriji u kojoj su se nalazili izborni listići i otvorene kutije.

7. Ustavni sud prije svega napominje da je postupak provođenja izbora strogo formalan postupak u kojem dosljedno treba poštovati sve odredbe zakona u pogledu načina i vremena provođenja pojedinih izbornih radnji, pa tako i odredbe koje se tiču uočenih nepravilnosti pri prebrojavanju glasova na biračkom mjestu.

U konkretnom slučaju Ustavni sud ocjenjuje da su ŽIP odnosno OIP propustili poduzeti bilo kakvu radnju kako bi provjerili sve relevantne činjenice i okolnosti na koje upiru žalitelji u svom prigovoru o mogućim nepravilnostima u prebrojavanju glasova (nevažećih listića).

S tim u vezi Ustavni sud upućuje na odluku broj: U-VIIA-3366/2021 u kojoj je opisano zorno postupanje ŽIP-a u situacijama kada sudionici izbornog postupka ukazuju na sumnje u ispravnost postupanja članova pojedinih biračkih odbora.

Nadalje, Ustavni sud ističe da ŽIP nije odgovorio na zahtjev da se promatračima omogući uvid u izborni materijal, odnosno glasačke listiće, te se u nazočnosti svih zainteresiranih sudionika izvrši prebrojavanje glasova. Ustavni sud naglašava da je člankom 118. stavkom 2. ZoLI-ja propisano da pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a naročito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal

Pri tome, Ustavni sud uočava da ŽIP nije uzeo u obzir niti činjenicu da je na konkretnom izbornom mjestu utvrđen nerazmjerno veći broj nevažećih izbornih listića, iako je njome raspolagao u trenutku kada mu je upućen zahtjev. Ustavni sud u tom smislu stoga ponovo upućuje na odluku broj: U-VIIA-3366/2021.

S obzirom na sve navedeno Ustavni sud utvrđuje da je osporenim rješenjem povrijeđeno izbornopravo žalitelja te upućuje na odluku broj: U-VIIA-2658/2025 u kojoj je Ustavni sud detaljno obrazložio razloge za usvajanje žalbe.

Stoga je na temelju članka 125. alineje 9. Ustava odlučeno kao u izreci.

8. U odnosu na žalbeni prigovor podnositelja kojim ukazuje na nepravilnosti u provedbi izbora na biračkom mjestu broj 4. - Gornje Raštane jer su Zlatko Mitrović i Miroslav Brkić u biračkom odboru navedeni kao predstavnici političke stranke HRVATSKA STRANKA PRAVA, iako nisu njezini članovi, Ustavni sud primjećuje da se radi o pogrešci koju je primijetio i sami DIP. Međutim prema ocjeni Ustavnog suda takva pogreška nije od utjecaja na pitanje pravilnost i zakonitost u ovom dijelu izbornog postupka.

PREDSJEDNIK VIJEĆA
dr. sc. Goran Selanec, v. r.